

ÜRETKEN BİR AYDININ ARDINDAN: TUNÇ TAYANÇ (1942 - 2024)

Oktar Türel
ODTÜ İktisat Bölümü
Emekli Öğretim Üyesi

1. Giriş

Yitirilen bir dost için anma yazısı yazmak, çoğu kez hüznün verici bir uğraştır: Onunla birlikte yaşanmış ve belleğinizde iz bırakmış olayları anımsamaya, bunları özlemle okura aktarmaya, onun yüksek beşeri vasıflarını vurgulamaya çalışırsınız. Ben bu yazı ve ekleri ile sevgili arkadaşımız ve aile dostumuz Tunç Tayanç'ı anarken böylesi duygusal çağrışımların ötesine geçmek, bu üretken aydının ülkemizin entelektüel yaşamına yaptığı övgüye değer katkıları ön plana çıkarmak istiyorum.¹

Tunç Tayanç

¹ Bu yazıya sağladıkları bilgi desteği için Füsun Tayanç, Sunay Sonat, Gürel Tüzün, Hasan Karacal, Mustafa Özcan ve Serdar Şahinkaya'ya içtenlikle teşekkür ederim. Eksikler ve yanlışlar benim sorumluluğumdur.

2. Kısa Özgeçmiş Notları, 1942 - 67

Yüce Tunç Tayanç, Dr. Muin Memduh Tayanç ve eşi Sahire Tayanç'ın ilk oğulları olarak Eylül 1942'de Kastamonu'da doğdu.²Ön adı Yüce'yi özel ve mesleki yaşamında kullanmadığını biliyoruz. Orta öğrenimini İstanbul'da Avusturya St. Georg Okulu'nda, lise öğrenimini de Kabataş Lisesi'nde tamamladı. Bu okullardan ilki, ona daha sonraki çalışma yıllarında yararlı olacak Almanca'sını, ikincisi ise (aile çevresinde mayalanmaya başlayan) kültür, tarih ve edebiyat sevgisini kazandırdı.³ Tunç eğitiminin orta ve lise aşamalarında yetenekli bir genç olacağını sezdi; ama "sınıfın en iyi öğrencisi olma" yarışlarına katılmadı.

1962 yazında Kabataş Lisesi'nden mezun olduktan sonra, aynı yılın sonbaharında Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi'nde (Mali Şube) yüksek öğrenimine başladı ve Haziran 1967'de bu fakültedeki eğitimini tamamladı. 1960'lı yıllar Türkiye'sinin görece özgür üniversite ortamı ve özellikle "Mülkiye"deki siyasal ve kültürel dinamizm, Tunç'taki düşünsel yeteneklerin güçlenmesine önemli katkı sağladı.⁴

3. 1968 - 81: Planlama Deneyimi

1968 yılı, Tunç'un kişisel yaşamına iki önemli dönüm noktası getirdi: Mayıs 1968'de Devlet Planlama Teşkilatı Teşvik ve Uygulama Dairesi'ne (DPT/TUD) uzman yardımcısı olarak girişi ve Ekim 1968'de Füsun (Ergener) Tayanç'la evlenerek, onunla (Temmuz 2024'deki ölümüne kadar sürecek) bir yaşam ve meslek yoldaşlığını başlatması.

Tunç'un Mayıs 1968 - Haziran 1971 dönemindeki çalışmalarında öncelik, DPT/TUD'un kurumsal hizmet üretimine katılmasıydı. Bu dönemde onun imzasını taşıyan tek inceleme, az gelişmiş ülkelerin ihracat başarımına ilişkindir (bkz. EK / Bölüm 3). Haziran 1971'de TUD, DPT'den ayrılarak Sanayi Bakanlığı bünyesine aktarıldığında, Tunç DPT'nin İktisadi Planlama Dairesi'ne (İPD) katılma talebinde bulundu ve bu talep kabul edildi;⁵ bir süre İPD'nin Uzun Vadeli Planlar Şubesi'nde çalıştıktan sonra, Mart 1973'de DPT Sosyal Planlama Dairesi'nin (SPD) Araştırma Şubesi'ne geçti. 1973'de uzmanlığa yükseldi; Ocak 1978'de SPD Araştırma Şubesi'nin müdürlüğüne atandı ve bu görevi Ocak 1980'e kadar sürdürdü.

1970'li yıllar Tunç'un DPT içi ve dışındaki düşünsel üretkenliğinin çarpıcı artışlar gösterdiği bir dönem oldu. DPT/İPD ve DPT/SPD'nin ürettiği plan ve program metinlerine (örgütleyici, yazar ve derleyici olarak) yaptığı katkılar yanında, 1971 - 76 döneminde 6 araştırma raporuna (bunların 2'sine tek yazar olarak) imza attı (Bkz. EK / Bölüm 3). DPT dışındaki çalışmaları da 4 telif kitap, 2 kitap çevirisi, 1 makale ve 1 makale çevirisiyle sonuçlandı (bunlardan sırasıyla 2,

² Cumhuriyet'in yetiştirdiği ilk hekimler kuşağı içinde yer alan iç hastalıkları uzmanı Dr. Muin Memduh Tayanç (1909 - 66), 1942'de Kastamonu'da hekim olarak çalışmaktaydı. Dr. Tayanç'ın iç hastalıklarına ilişkin, 1947 sonrasında yayınlanmış eserleri bulunuyor. Onun süsleme sanatlarına duyduğu ilginin bir ürünü olan *Fatih ve Güzel Sanatlar* da 1953'de (İstanbul'un fethinin 500'ncü yıldönümü vesilesiyle) yayınlanmıştır. Tunç'un 1980'li yıllarda tanışma mutluluğunu yaşadığımız annesi Sahire hanım, "ev kadını" tanımlamasının çok üstünde, bir nezaket ve zarafet simgesi idi.

³ Tunç'un ikinci bir yabancı dil olarak İngilizce'sini orta ve lise eğitimi yıllarında geliştirdiği anlaşılıyor.

⁴ *Mülkiye Şeref Kitabı*'nın derleyicisi Çankaya (1971: 4734 - 5), onun "tercüme yapma ve pul biriktirme"ye meraklı olduğunu kaydetmektedir. Yazımızın Beşinci Bölüm'ünde Tunç'un çeviri faaliyetlerinin 2008 sonrasında yoğunlaştığına değineceğiz.

⁵ Bu görev değişikliği talebi, Tunç'un DPT/TUD'un işlevleri ve çalışma düzeninden mutlu olmadığını işaretleyebilir.

1, 1 ve 1'inin tek yazarı Tunç idi (bkz. EK / Bölüm 1, 2, 6, 7, 8). Telif kitapların üçü, sırasıyla, 1973 ve 1975 Karacan Armağanları ile 1975 - 76 Yunus Nadi Armağanı'nı kazandı.⁶

Tunç'un DPT'deki kariyeri, 1980'de gerçekleşen ve DPT'nin bir kurum olarak varlığını yeni baştan tanımlayan kararlar uzantısında son buldu. Ayrıntıları Akçay'da (2007: 150 - 67) sergilenen bu gelişmeleri kısaca şöyle anımsatabiliriz: Aralık 1979'da DPT Müsteşarlığı'na, 12 Eylül 1980 darbesinden sonra Devlet Bakanlığı ve Başbakan Yardımcılığı'na gelen Turgut Özal ve onun yakın mesai arkadaşlarının kavrayışına göre, neoliberal "yapısal uyum"un karargâhına dönüştürülecek olan DPT, Dördüncü Plan'ın (1979 - 83) hazırlanmasında sorumluluk alan üst düzey yöneticiler ve kıdemli uzmanlar tarafından yönlendirilmemeli idi. Bu kavrayış uyarınca DPT'nin bazı daire başkanları ve (Tunç'un da aralarında bulunduğu) şube müdürleri Ocak 1980'de görevlerinden alındılar; Tunç uzmanlık görevine döndürüldü. DPT Müsteşarlığı sözleşmeli çalışanı olan Tunç'a Mart 1981'de başlayacak hizmet yılı için yeni bir sözleşme teklif etmedi; böylelikle Şubat 1981 sonunda Tunç DPT'den uzaklaştırıldı.

4. ESDA Yılları, 1981 - 2008

ESDA (açık adı ile Ekonomik ve Sosyal Dokümantasyon ve Araştırma A. Ş.), Sonat 'ın (2025: 1) vurguladığı gibi, bir "dayanışma ve paylaşma yaklaşımıyla" Mart 1981'de kurulmuştur. Eylül 1980 darbesi ardından kamu bürokrasisinden ve üniversitelerden dışlanan, ya da baskıcı bir rejim altında bu tür kuruluşlarda çalışmak istemeyen uzman ve araştırmacılara istihdam sağlamak ve onlar arasında bir iletişim ortamı kurabilmek için böyle bir oluşuma ihtiyaç duyulmuştu.

Tunç ESDA'nın kuruluş sürecinde çok gayretli ve etkili idi. Şirketin altı paydaşından biri ve (paydaşların dördünden oluşan) Yönetim Kurulu'nun başkanı oldu ve bu görevi ESDA'nın faaliyetlerinin fiilen sona erdiği 2008 yılına kadar sürdürdü. Sonat'ın (2025: 1) kaydettiği gibi, "ESDA'nın yaptığı tüm işlerde ... yönetici olarak onun katkısı açıktır. (Onun) entelektüel birikimi, analitik bakış açısı (ve) araştırmacı(lığı) hep yol gösterici ve çözümleyici olmuştur".

8 Nisan 1981 tarihli *Türk Ticaret Sicili Gazetesi*'nde ESDA'nın başlıca amaçları, "ulusal ve uluslararası düzeyde ekonomik, sosyal ve kültürel içerikli araştırmaların planlanması, yürütülmesi, yapılması ve yayınlanması; bilgi akım hizmetinin sağlanması" olarak sayılmıştır. ESDA bu amaçlar doğrultusunda çok sayıda kamusal ve özel kuruluş, uluslararası kuruluşlar ve şirketler, ulusal ve yabancı STK'lar ile işbirliğine giderek, çeşitli alanlarda araştırma projeleri gerçekleştirmiş; danışmanlık hizmeti sunmuştur (bkz. EK / Bölüm 10).⁷

ESDA, yerli ve yabancı karar alıcıların 1980'li yıllar Türkiye'sindeki politika değişiklikleri ve ulusal ekonomi üzerinde giderek daha etkili olmaya başlayan uluslararası gelişmelere ilişkin bilgi ihtiyaçlarını karşılamak üzere, haftalık *Büyüteç* dergisini Mayıs 1981'den itibaren çıkarmaya başlamıştır. Ancak Türkiye'de medya faaliyetlerinin hızla ticarileşmesi ve bu alana büyük sermayeli kuruluşların girmesi, *Büyüteç*'in yaşatılmasını zorlaştırmış, derginin yayınlanması Nisan 1984'de sona ermiştir. ESDA'nın aynı bağlamdaki faaliyetlerine bir başka

⁶ 1976 - 77 ve 1979 - 80 Yunus Nadi Armağanı yarışmalarına gönderilen iki eserin basılı versiyonlarını bulamadım. Bunlardan (kardeşi Dinç Tayanç'la birlikte yazdığı) ilki 1976 - 77'daki yarışmada birinci, (eşi Füsun'la birlikte yazdığı) ikincisi ise 1979 - 80'daki yarışmada ikinci olmuştu (bkz. EK / Bölüm 4). Sözü geçen araştırmaların basılamadığını tahmin ediyorum.

⁷ ESDA'nın EK / Bölüm 10'da yer verilmeyen yayın ve organizasyon faaliyetleri için, bkz. Sonat (2025: 7 - 9).

örnek de 1982 - 84 döneminde, aylık olarak, Türkçe ve İngilizce yayınlanan *Türkiye'den Araştırma Özetleri*'dir.

2000'li ilk onyılın sonuna doğru çalışmalarını esas itibarıyla kişisel ve çoğu kez arkadaşça ilişkilerin kurulması ve sürdürülmesine dayandıran ESDA için güçlükler ortaya çıkmaya başladı; çünkü ESDA'nın dayandığı insangücü varlığı giderek eylemli çalışma yaşamının dışında kalmaktaydı. AKP yönetiminde kamu kuruluşlarının izlediği hizmet alım politikalarının adım adım seçicileşmesi de bu güçlükleri pekiştirmiş olabilir. Söz konusu güçlükler ESDA'nın farklı bir örgütlenme modeli uyarınca yeniden yapılanması, yeni ve genç paydaşlara açılması ile, bir ölçüde, aşılabildi; ancak Tunç'un ve ESDA Yönetim Kurulu'nun tercihleri bu yönde olmadı. ESDA'nın Ocak 2014'de Ticaret Sicili'nden silinmesi, esasen bir süredir faaliyette bulunmayan şirketin artık hukuksal açıdan da var olmadığını belgelemektedir.

Tunç, ESDA'daki uğraşlarından fırsat bulabildiği zamanlarda *Nezih Neyzi'ye Armağan*'ı (2001) derledi; Gürel Tüzün'le birlikte *Türkiye - AB İlişkileri Ansiklopedisi*'ni (2005) hazırladı; az sayıda kitabın (bazıları eşi Füsün'la birlikte) çevirisini yaptı; 5 makale / konferans bildirisi yazdı (bkz. EK / Bölüm 2, 5, 6, 7).

5. Başka Bir Çalışma Düzeni, 2008 - 22

ESDA'nın faaliyetlerine son vermesinin ardından, Tunç'un aile ortamına odaklı / bireysel bir çalışma düzenine geçtiği izlendi. 2008 yılı ve sonrasında Tunç'un tamamladığı çalışmalar üç farklı kümede toplanabilir:

(i) Kapsamlı araştırmalar: Bunlar arasında *Türkiye'de Planlamanın ve DPT'nin 50 Yılı, 1960 - 2010* (2010), *İnşaatçıların Coğrafyası / Türk İnşaat Sektörünün Yurtdışı Müteahhitlik Serüveni* (2011) ve *İLK / Geçmişten Geleceğe STFA* (2012) özellikle kayda değer (bkz. EK / Bölüm 1, 4).⁸

(ii) Editörlükler: Bu kümedeki en seçkin örnekler, *Bilge Karasu Şiir Çevirileri* (2014) ve *Adım Ece Ayhan Çağlar*'dır (2018).

(iii) Çeviriler: EK / Bölüm 6 - 7'deki bibliyografik döküm, Tunç'un kendi adıyla (18), eşi Füsün'la birlikte (9) ve çoklu bir çevirmen grubu ile (1) toplam 28 kitabı dilimize kazandırdığını gösteriyor. 26'sı 2008 - 2022 döneminde yayınlanmış olan bu eserlerin 11'i toplumsal ve siyasal tarih, 6'sı toplumbilim, siyaset bilimi ve iktisat, 11'i de edebiyat alanından seçilmiştir. Bu dağılım, Tunç'un toplumsal yaşamın geniş ufkuna yayılan meraklarını yansıtmaları açısından ilginçtir.

6. Son Satırlar

Yazılı son çalışmasını 2022'de tamamlayan Tunç'un 2022 ve 2023'deki günleri genellikle sakin, mutlu ve huzurlu geçti. Sağlığı 2024'ün ilk aylarından itibaren hızla kötüleşti ve Temmuz 2024'de aramızdan ayrıldı.

⁸ Tarih Vakfı'nın hazırlanmasına önyak olduğu *Planlamanın ve DPT'nin 50 Yılı* maalesef basılamamıştır. DPT'nin "mirasçı"sı Strateji ve Bütçe Başkanlığı'nın (SBB) arşivinde bulunan bu değerli incelemeye SBB yetkililerinin izniyle erişilebilmektedir. Tunç, yazılı tarih araştırmasına ek olarak, planlamanın sözlü tarih arşiv kayıtlarının hazırlanmasına da emek vermiştir; sözlü arşiv de SBB Kütüphanesi'ndedir.

Ülkemizin düşün ve yazın yaşamına özgün ve imrenilecek katkılar sağlayan bu üretken aydını, yakın arkadaşımız ve dostumuz Tunç Tayanç'ı sevgi ve özlemle anıyoruz. Huzur içinde uyusun.

Kaynaklar

AKÇAY, Ü. (2007), *Kapitalizmi Planlamak / Türkiye'de Planlama ve DPT'nin Dönüşümü*, İstanbul: Sosyal Araştırmalar Vakfı İşletmesi.

ÇANKAYA, M. A. (1971), *Yeni Mülkiye Tarihi ve Mülkiyeliler Şeref Kitabı*, 1968 - 71 (Cilt VII), Ankara: Mars Matbaası.

Türk Ticaret Sicili Gazetesi (28 Ocak 2014), Sayı 8495.

Türk Ticaret Sicili Gazetesi (8 Nisan 1981), Sayı 224.

SONAT, S. (2025), “ESDA’ya İlişkin”, çoğ., 9s.

1. Kitaplar

- 2018 *Lewis Carroll'un "Alice'in Pullar Diyarındaki Maceraları"*, İstanbul: Kırmızı Kedi Yayınları, 54 s.
- 2012 *İLK / Geçmişten Geleceğe STFA*, İstanbul: Ofset Yapımevi Yayınları, 379 s. ¹
- 2011 *İnşaatçıların Coğrafyası / Türk İnşaat Sektörünün Yurtdışı Müteahhitlik Hizmetleri Serüveni*, İstanbul: Tarih Vakfı Yayınları, 372 s.
- 2006 *Suyun Öteki Yüzü / GAP Bölgesi Baraj Göl Aynasında Kalacak Yörelerde İstihdam ve Yeniden Yerleştirme Sorunları Araştırması (Haziran 1994)* (B. Gökçe, A. Saltık, S. Doğanay ve C. Ozansoy'la birlikte), Ankara: Sosyoloji Derneği Yayınları, 353 s.
- 1977 *Dünyada ve Türkiye'de Tarih Boyunca Kadın* (F. Tayanç'la birlikte), Ankara: Toplum Yayınevi, 190 s. ²
- 1976 *Türkiye'de Kooperatifçilik* (Ö. Ozankaya, F. Tayanç ve Y. Engiz'le birlikte), İstanbul: Milliyet Yayın Ltd. Şti., 176 s. ³
- 1973 *Sanayileşme Sürecinde 50 Yıl*, İstanbul: Milliyet Yayın Ltd. Şti. 191 s. ⁴
- 1973 *Cumhuriyetimizin 50. Yılında Tüketim Kooperatifleri ve Sorunları* (H. Polat ile birlikte), Ankara: Türk Kooperatifçilik Kurumu Yayını No. 35, 156 s.

2. Makaleler ve Kongre Bildirileri

- 1999 "Yurtdışına İşçi Göçünün Türkiye Ekonomisi Üzerindeki Etkileri", *Ekonomide Durum*, 6, ss. 237-44.
- 1997 "Bir Başka Demokrasi", TSBD 5'inci Ulusal Sosyal Bilimler Kongresi'ne sunulan bildiri özeti, Kongre Kitapçığı, ss. 56-7.
- 1995 "Düşüncenin Serbest Dolaşımı" (F. Tayanç'la birlikte), Kolektif (der.), *Yine Düşünce Özgürlüğü, Yine Türkiye içinde*, İstanbul: Can Yayınları, ss. 135-47.
- 1981 "Türkiye'de Makro Modellere Genel Bir Bakış", *ODTÜ Gelişme Dergisi*, 8 (özel sayı), ss. 393-405.
- 1980 "Geciktirilen Grevler Üzerine Bir Değerlendirme", *ODTÜ Gelişme Dergisi*, 7 (1/2), ss. 67-97.
- 1980 "Türkiye'de "Planlama" Kavramının Oluşumu Üzerine Değınmeler", *Ekonomik Yaklaşım*, 1 (3), ss. 85-100.
- 1976 "Türkiye'de Yabancı Sermaye", *MMO 1976 Sanayi Kongresi Bildirileri*'nden ayrı basım, 22 s.

¹ Tunç Tayanç'ın bu kitaptaki görevi, "Araştırma Yöneticisi ve Yazar" olarak belirlenmiştir.

² 1975-76 Yunus Nadi Armağanı'nı kazanmıştır.

³ 1975 yılı Karacan Armağanı'nı kazanmıştır.

⁴ 1973 Yılı Karacan Armağanı'nı kazanmıştır.

3. Araştırma Raporları

Mart 1976 “Kültür Çalışma Programı Raporu” (M. Soy ve Ö. Sezgin ile birlikte), DPT Sosyal Planlama Dairesi, çoğ., 9 s. (SBB Arşiv No. 008 S69).

Mart 1976 “Destekleme Politikası Uygulamasının Çay, Şeker Pancarı, Pamuk, Fındık Üreticileri Üzerindeki Etkileri” (Z. Arat, G. Ergil, M. Karayalçın ve Ö. Sezgin ile birlikte), DPT Sosyal Planlama Dairesi, çoğ., 66 s. (SBB Arşiv No. 336.574.1:63.002.6A62).

Aralık 1972 “Türkiye’de İmalat Sanayindeki Efektif Koruma Oranının Hesaplanması Üzerine Bir Deneme”, DPT İktisadi Planlama Dairesi, çoğ., 21 s. (SBB Arşiv No. 338.983(560):382 T29).

Aralık 1971 “Emek Faktörünün Verimliliğini Artırma Açısından İşçilerin Yönetime Katılması Sorunu”, çoğ., 31 s. (SBB Arşiv No. 331.118 TAY K.1).

Haziran 1971 “İktisadi Devlet Teşekküllerinin İhracata İlişkin Sorunları” (S. Korum, T. Öney, O. Varlıer ve T. Candır’la birlikte), DPT İPD Uzun Vadeli Planlar Şb., çoğ., 70 s. + ekler ve tablolar (SBB Arşiv No. 3.5.5/KOR K).

Haziran 1971 “Ortak Pazar Geçiş Dönemi Katma Protokolü’nün Açıklanması ve Türkiye’nin Yükümlülüklerinin Tesbiti Yönünden Yapılması Gerekli Çalışmalar” (T. Öney ve E. Soral ile birlikte), DPT Müsteşarlığı, çoğ., 63 s. (SBB Arşiv No. 341.026322 ÖNE).

1970 “Az Gelişmiş Ülkelerin İhracatları”, DPT Müsteşarlığı, çoğ., 35 s. (SBB Arşiv No. 382.6(1-7) T29K).

7

4. Basılmamış Araştırmalar

2010 *Türkiye’de Planlamanın ve Devlet Planlama Teşkilatı’nın 50 Yılı (1960-2010)*, 320 s. (SBB Arşiv No. 338.9060561 TAY).⁵

1979 *Türkiye’de Sansür* (F. Tayanç’la birlikte).⁶

1976 *Türkiye’de Anayasal Düzenler, 1876-1976* (D. Tayanç’la birlikte).⁷

5. Yayın Editörlüğü ve Benzeri Sorumluluklar

2018 *Adım Ece Ayhan Çağlar*, İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 264 s.⁸

2015 *Çanakkale Savaşı Pul Defteri*, İstanbul: BİTAV.⁹

2014 *Bilge Karasu Şiir Çevirileri*, İstanbul: Metis Yayınları, 106 s.¹⁰

⁵ Bu araştırmaya SBB yetkililerinin izni ile erişilebilmektedir.

⁶ 1979-80 yılı Yunus Nadi Armağanı yarışmasında ikinci seçilen bu araştırmaya erişilemedi.

⁷ 1976-77 yılı Yunus Nadi Armağanı’nı kazanmış olan bu araştırmaya erişilemedi.

⁸ Derleyen: Tunç Tayanç.

⁹ Tunç Tayanç’ın görevi “araştırma ve metin yazımı” olarak tanımlanmıştır. Çanakkale Savaşı’nın 100’üncü yılının kutlanması vesilesiyle hazırlanan bu albümün İngilizce, Almanca ve Fransızca baskıları da mevcuttur.

¹⁰ Hazırlayan: Tunç Tayanç.

2012 “Uzun, İnce Bir Yol”: Karikatürlerle Türkiye-AB İlişkileri, İstanbul: Tarih Vakfı / CFCU / T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, 223 s. ¹¹

2005 Türkiye - Avrupa Birliği Ansiklopedisi, derleyenler: G. Tüzün ve T. Tayanç, Ankara: BİTAV, 223 s.

2001 Nezih Neyzi'ye Armağan, (Kolektif) İstanbul: Pazarlama ve Kamuoyu Araştırmaları Derneği Yayını, 303 s. ¹²

6. Kitap Çevirileri

BENJAMIN, W. (2018), *Walter Benjamin Kitabı / Seçme Yazılar*, Ankara: Dipnot Yayınları, 544 s. ¹³

CHAMBERS, C. (2014), *Büyük Uygarlıklar / Erken Dönem İslam Uygarlığı*, Ankara: 1001 Çiçek Kitaplar, 32 s.

ESKENAZİ, V. (2012), *Yolculuk İçin Teşekkürler / Bir İstanbul Musevisinin Anıları (1906-1987)*, İstanbul: Kitap Yayınevi, 141 s.

GOETHE, J. W. (2015), *Alman Göçmenlerin Sohbetleri*, İstanbul: T. İş Bankası Kültür Yayınları, 109 s.

GOETHE, J. W. (2011), *Komşu Çocuklar*, Ankara: Dipnot Yayınları, 132 s.

KONFÜÇYÜS (2017), *Konfüçyüs Anlatıyor*, Ankara: Akıl Çelen Kitaplar, 135 s.

LUXEMBURG, R. (2010), *Rosa Luxemburg Kitabı / Seçme Yazılar* (Hazırlayanlar: P. Hudis ve K. B. Anderson), Ankara: Dipnot Yayınları, 592 s.

MANDEL, E. (1974), *Avrupa Meydan Okuyor / Servan Schreiber'e Sosyalist Cevap*, Ankara: Bilgi Yayınevi, 181 s.

SANDBURG, C. (2012), *Rootabaga Öyküleri*, Ankara: Dipnot Yayınları, 152 s.

SHELLEY, M. (2018), *Maurice ya da Balıkçının Kulübesi*, İstanbul: Kırmızı Kedi Yayınevi, 54 s.

SUN TZU (2017), *Savaş Sanatı*, Ankara: Akıl Çelen Kitaplar, 95 s.

WOOLF, V. (2018), *Dadının Perdesi*, (Resimleyen: Julie Vivas) İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 30 s.

WOOLF, V. (2012), *Yaşlı Kadın ve Papağan*, İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 34 s.

(yazar belirtilmemiş) (2008), *Dünyanın Dört Bucağından Masallar / Orta Doğu Masalları, 2*, Ankara: Dipnot Yayınları, 160 s. ¹⁴

¹¹ Tunç Tayanç'ın görevi, “katalog metni yazarlığı”dır.

¹² Editör: Tunç Tayanç.

¹³ Seçkiyi Tunç Tayanç hazırlamıştır.

¹⁴ Bu kitapların ön başlığında Tunç Tayanç, “Çeviren ve Anlatan” olarak kaydedilmiştir.

(yazar belirtilmemiş) (2008), *Dünyanın Dört Bucağından Masallar / Hint Masalları*, 3, Ankara: Dipnot Yayınları, 153 s. ¹⁴

(yazar belirtilmemiş) (2008), *Dünyanın Dört Bucağından Masallar / Rus Masalları*, 4, Ankara: Dipnot Yayınları, 148 s. ¹⁴

(yazar belirtilmemiş) (2008), *Dünyanın Dört Bucağından Masallar / Latin Amerika Masalları*, 5, Ankara: Dipnot Yayınları, 160 s. ¹⁴

(yazar belirtilmemiş) (2008), *Dünyanın Dört Bucağından Masallar / Balkan Masalları*, 6, Ankara: Dipnot Yayınları, 151 s. ¹⁴

7. Kitap Çevirileri (Fusun Tayanç'la Birlikte)

BRYANT, A. J. (2022), *Samuraylar (Osprey Askeri Tarih Dizisi)*, İstanbul: T. İş Bankası Kültür Yayınları, 72 s.

CHASE, K. (2008), *1700'e Kadar Ateşli Silahlar Tarihi*, İstanbul: T. İş Bankası Kültür Yayınları, 341 s.

CHILDS, W. S. (2017), *Yürüyerek Anadolu / Samsun-Halep, 1911-1912*, İstanbul: Kitap Yayınevi, 438 s.

FRYE, R. N. (2009), *Antik Çağlardan Türklerin Yayılmasına Orta Asya Mirası*, Ankara: Arkadaş Yayınevi, 282 s.

JARDINE, L. ve BROTTON, J. (2006), *Rönesans Sanatı ve Siyaset*, İstanbul: Kitap Yayınevi, 245 s.

PARKER, G. (2014). *Cambridge Savaş Tarihi*, İstanbul: T. İş Bankası Kültür Yayınları, 546 s.

PRIOR, R. (2012), *Gelibolu / Mitin Sonu*, Ankara: Akıl Çelen Kitaplar, 395 s.

PRYOR, J. H. (2004), *Akdeniz'de Coğrafya, Teknoloji ve Savaş: Araplar, Bizanslılar, Batılılar ve Türkler*, İstanbul: Kitap Yayınevi, 261 s.

WELSCH, G. A. (1978), *İşletme Bütçeleri / Kâr Planlaması ve Kontrolü* (3'ncü basım), Ankara: Ayyıldız Matbaası (Bilimsel Yayınlar Derneği eliyle), 700 s. ¹⁵

WICHTERICH, C. (2004), *Küreselleş(tiril)en Kadın: Eşitsizliğin Geleceğinden Raporlar*, Ankara: TSBD, 255 s.

8. Makale Çevirileri

SEN, A. K. (1972), "Tarımsal Tekniklerin Seçimi", *MPM Verimlilik Dergisi*, 1 (2), ss. 354-60.

LEONTIEF, W. (1969), "Uzun Dönem Ekonomik Büyüme Hızları ve Gelişmiş Bölgelerden Az Gelişmiş Bölgelere Sermaye Transferi", *çoğ.*, 15 s. (SBB Arşiv No.3.12.1 / LEO K.)

¹⁵ Bu derlemenin çevirisine Fusun ve Tunç Tayanç dışında beş çevirmen daha katılmıştır.

9. Çeviri Editörlüğü

ARSCOTT, D. (2014), *Olimpiyatlar ve İlginç Tarihi* (yaratı ve tasarım: D. Salaria), Ankara: Akıl Çelen Kitaplar, 151 s. ¹⁶

BHASKAR, R. (2018), *Gerçekçi Bilim Teorisi*, Ankara: Akıl Çelen Kitaplar, 342 s. ¹⁷

FORD, M. (2014), *Yunan Mitolojisi: Kahramanlar, Tanrılar ve Canavarlar* (resimleyen: E. Coveney), Ankara: Akıl Çelen Kitaplar, 143 s. ¹⁶

MACDONALD, F. (2014), *Kelt Mitolojisi / Kahramanlar, Tanrılar ve Canavarlar* (resimleyen: E. Coveney), Ankara: Akıl Çelen Kitaplar, 149 s. ¹⁶

PIPE, J. (2014), *Eski Mısır / Mumyalar, Sihir ve Efsaneleri* (yaratı ve tasarım: D. Salaria), Ankara: Akıl Çelen Kitaplar, 152 s. ¹⁶

¹⁶ Bu başlık altındaki dört çeviri Berna Yılmazcan tarafından yapılmış olup, Tunç Tayanç'ın "çeviri editörlüğü"nü üstlendiği kaydedilmiştir.

¹⁷ Çeviren: S. Oğuz. Tunç'un "çeviri redaktörlüğü"nü yaptığı kaydedilmiştir.

10. ESDA'nın Gerçekleştirdiği Ekonomik ve Sosyal Araştırma Projelerinden Örnekler

Projenin Adı	İşveren	Gerçekleşme Dönemi	Projenin Kısa Tanımı
Türkiye’de Enformel Sektörde İstihdam Olanakları	Institut für Arbeitsmarkt (IAB) / Almanya	1989-91	Projenin birinci aşamasında enformel sektöre ilişkin kuramsal değerlendirmelerin yapılması; ikinci aşamasında enformel sektör çalışanları ve firmalarla görüşülmesi ve anketler düzenlenmesi.
Alman Kalkınma Yardımlarından Yararlanarak Türkiye’de Çalışmak İçin Geri Dönenlerin Durumları	Zentralstelle für Arbeitvermittlung der Bundesanstalt (ZAV) / Almanya	1991	Proje kapsamında bulunan kişiler ve çalıştıkları işyerleriyle görüşülerek elde edilen verilerin değerlendirilmesi ve raporlaştırılması.
İstanbul Kültür Merkezi Araştırması	İstanbul Kültür ve Sanat Vakfı (İKSV)	1990-91	Yapılması planlanan kongre merkezi / konser salonu işletme modelinin (Belçika, Hollanda ve Almanya’daki benzerleri de incelenerek) belirlenmesi.
Yurtdışına İşgücü Göçü ve Aile Yapısı Üzerindeki Etkileri	Başbakanlık Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü	1992-93	Belçika, Hollanda, Almanya ve Türkiye’deki kırsal ve kentsel yerleşimlerden seçilen örnekler yardımı ile göç ve parçalanmışlığın bireyler ve aile yapısı üzerindeki etkilerinin incelenmesi ve politika önerileri geliştirilmesi.
Turizm Sektörünün İstihdam Yaratma Potansiyeli	Turizm Geliştirme ve Eğitim Vakfı (TÜGEV)	1993	11 ildeki 70 turizm işletmesi üzerinde yapılan gözlem ve değerlendirmelerin raporlaştırılması.
GAP Bölgesi Baraj Göl Aynası Altında Kalacak Yörelerde İstihdam ve Yeniden Yerleştirme Sorunları	Başbakanlık GAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı	1992-94	7 ildeki 8 baraj yapımından etkilenen nüfusun sosyo-ekonomik özelliklerinin belirlenmesi, yeniden yerleşim tercihlerinin ve ihtiyaçlarının saptanması, yeniden yerleşim sürecinin yapılabilirlik analizi.
Konut Kooperatiflerinde Örgütsel Yapı ve Başarı Göstergeleri Arasındaki İlişkiler	Başbakanlık Toplu Konut İdaresi Başkanlığı	1992-93	15 ilde 452 yapı kooperatifi yöneticisi ve 2260 üyeye anket uygulanarak, bu kooperatiflerin örgütsel yapılarının araştırılması (proje İTÜ ile birlikte yürütülmüştür).
Güneydoğu Anadolu Bölgesi	Başbakanlık Toplu Konut	1995-97	Düşük gelirli hane halklarının mevcut ve

Alt Gelir Grubu Konut Projesi / Piyasa Analizi, Sosyal Değerlendirme ve Tüketici Tercihi Araştırması	İdaresi Başkanlığı ve Dünya Bankası		gelecekteki konut taleplerinin, kültürel gereksinim ve tercihleriyle sosyal ve fiziki altyapı gereklerinin belirlenmesi, konut taleplerinin örgütlenmesi için önermeler geliştirilmesi.
Türkiye İmalat Sanayi Endüstriyel İnnovasyon Araştırması	Türkiye Teknoloji Geliştirme Vakfı (TTGV)	1995-96	İlk aşamada 7000 işyeriyle anket çalışması; ikinci aşamada sınai yapıyı yansıtan 100 işyeri ile derinlemesine görüşmeler.
Sosyal Kalkınma Projesi / Sosyal ve Kurumsal Değerlendirme Çalışması	Dünya Bankası	1999	Beş hedef bölgede yoksulluğu etkileyen sosyo-ekonomik ve kurumsal faktörlerin belirlenmesi ve analizi; bu amaçla 17 çalıştay ve 120 odak grup toplantısının gerçekleştirilmesi.
Türkiye’de Kadının Statüsü	USAID (Ankara) ve Macro International Inc. (ABD)	2001	Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması (1998) verileri kullanılarak kadının statüsünün ekonomik, sosyal ve kültürel boyutlarıyla tanımlanması.
Marmara Depremi Acil Yeniden Yapılandırma (MEER) Projesi / Yalova ve Kocaeli’nde Kırsal Konut Yapımı Hak Sahibi Katılım Araştırması	Başbakanlık Proje Uygulama Birimi	2003-04	MEER Projesi Uygulamasında kapsam ve etkinliği artıracak önlemlerin, yoksul ailelere desteklerin ve bunların karşılama mekanizmalarının belirlenmesi (Proje Bilimsel ve Teknik Araştırma Vakfı (BİTAV) ile birlikte yürütülmüştür).
Mikro Proje Geliştirme ve Hazırlama Danışmanlık Hizmeti	Başbakanlık Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonu; SRAP Proje Koordinasyon Birimi	2004-05	Doğu ve Güneydoğu Anadolu’nun beş ilinde hedef kitle, yöneticiler ve STK’lar ile görüşmeler ve odak toplantıları yapılarak mikro proje katılımcılığının ve uygulama koşullarının geliştirilmesi (proje Türk Sosyal Bilimler Derneği (TSBD) ile birlikte yürütülmüştür).
SRAP (Sosyal Riski Azaltma Projesi) Yerel Girişimler Alt Projeleri Değerlendirilmesi	Başbakanlık Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü	2005-06	SRAP etki değerlendirmesi bağlamında, “Gelir Getirici Projeler”, “İstihdam Edilebilirlik Eğitimi” ve “Sosyal Hizmet Projeleri”nin başarı düzeylerinin araştırılması.

Kaynak: Sonat (2025:2-6)